

GULATING LAGMANNSRETT

KJENNELSE

Avsagt: 23.09.2013 i Gulating lagmannsrett,

Saksnr.: 13-138827ASK-GULA/AVD1

Dommere:

Lagdommer
Lagdommer
Lagdommer

Torstein Frantzen
Jon Atle Njosen
Nina Cath Noss

Ankende parter	Island Offshore Crewing AS	Advokat Pål Tangen
	Deep Sea Management AS	Advokat Pål Tangen
	Odfjell Drilling AS	Advokat Pål Tangen
	Island Offshore Subsea Crewing AS	Advokat Pål Tangen
	Maersk Drilling Norge AS	Advokat Pål Tangen
	Dolphin Drilling AS	Advokat Pål Tangen
	Songa Services AS	Advokat Pål Tangen
	Archer Norge AS	Advokat Pål Tangen
	North Atlantic Crew AS	Advokat Pål Tangen
	Saipem Drilling Norway AS	Advokat Pål Tangen
	Stena Drilling AS	Advokat Pål Tangen
	Osm Offshore AS	Advokat Pål Tangen
	Saipem S.P.A	Advokat Pål Tangen
	Sodexo Mobile Units AS	Advokat Pål Tangen
	Knutsen Offshore AS	Advokat Pål Tangen
	Transocean Offshore (north Sea) Ltd	Advokat Pål Tangen
	Transocean Offshore Norway Services AS	Advokat Pål Tangen
	Ocean Rig North Sea AS	Advokat Pål Tangen
	Norsk Offshore Catering AS	Advokat Pål Tangen
	Ankemotparter	Safe
Industri Energi		Advokat Alexander Lindboe

Saken gjelder spørsmål om vilkårene for å anlegge gruppesøksmål er innfridd. Det sentrale spørsmålet er om nattillegg skal inngå i pensjonsgrunnlaget i kollektiv pensjonsordning. Ved stevning av 30.11.2013 ble det reist gruppesøksmål. I kjennelse fra Stavanger tingrett 4.7.2013 ble gruppesøksmålet avvist. I kjennelse av 5.11.2012 opphevet Gulating lagmannsrett tingrettens kjennelse. Ved den fornyede behandlingen av spørsmålet i Stavanger tingrett krevde Industri Energi og SAFE at gruppesøksmålet ble fremmet som avmeldingssøksmål, subsidiært som påmeldingssøksmål. Saksøkte nedla påstand om at saken avvises, subsidiært at saken fremmes som påmeldingssøksmål. I kontinuasjonsstevning til Stavanger tingrett la saksøkerne i tillegg ned påstand om at de saksøkte selskapene "plikter å ta med nattillegget i gruppemedlemmenes pensjonsgrunnlag fra 28.11.2008". Videre ble det krevd at de saksøkte selskapene "er ansvarlig for at pensjonspremien for de av gruppemedlemmene som var fastsatt etter 28.11.2008, blir fastsatt ved lineær utregning av pensjonen etter at gruppemedlemmenes pensjonsgrunnlag er oppjustert i tråd med pkt. 1, ut fra samlet opptjeningstid i ordningen". Saksøkte har i tilsvaret i tillegg lagt ned påstand om at saksøkte nr. 19 frifinnes. Stavanger tingrett avsa 16.5.2013 kjennelse med slik slutning:

1. *Sak 13-138827ASK-GULA/AVD1 fremmes som gruppesøksmål etter tvisteloven § 35-7.*
2. *Rammen for krav som omfattes av gruppesøksmålet er:
"De rettssubjekter som fra 28.11.2008 arbeider eller har arbeidet i de saksøkte bedrifter med lønns- og arbeidsvilkår nedfelt i overenskomster mellom Norges Rederiforbund og LO/Industri Energi og YS/SAFE og som er omfattet av kollektive tjenstepensjonsavtaler og NRT-ordningen ihht. Bilag 4 i overenskomstene."*
3. *Som grupperepresentant oppnevnes fagforbundet Industri Energi.*
4. *Industri Energi og SAFE tilkjennes hver sakskostnadene med kr. 3 500.
Oppfyllelsesfristen er 2 – to – uker fra forkynnelse av kjennelsen.*

Stavanger tingrett avsa 11.6.2013 etter felles begjæring fra partene kjennelse med slik slutning:

Sak nr. 13-138827ASK-GULA/AVD1 heves for Transocean Offshore Norway Services AS.

De saksøkte har rettidig anket Stavanger tingretts kjennelse av 16.5.2013 og saksøkerne har inngitt tilsvaret.

Ankende part anfører i hovedsak: Vilkårene for å fremme saken som gruppesøksmål er ikke oppfylt jf. tvl. § 35-2. I tingrettens kjennelse av 16.5.2013 fremmes saken som

gruppesøksmål også overfor Transocean Offshore Norway Services AS. Dette er en saksbehandlingsfeil som har betydning for Transoceans del.

Ankemosparten anfører at det rettslige grunnlaget for kravene er tariffavtalene, pensjonsforsikringsavtalene og LOF § 5-4. Tariffavtalene etablerer etter sin ordlyd en pensjonsordning med "regulativlønn" som beregningsgrunnlag. Avtalene er inngått mellom de ankende partene og de ulike livselskapene. De ansatte er ikke part i rammeavtalene mellom NR og Gjensidige NOR Foretakspensjon. Innholdet av pensjonsavtalene beror på en tolkning av hva som er avtalt mellom ankemosparten og forsikringsgiver. Det er uklart hva i disse avtalene saksøkerne mener gir arbeidstakerne krav på høyere pensjonsgrunnlag enn regulativlønn. Det vil være en klar forutsetningssvikt hvis arbeidstakerne i ettertid skulle kunne reforhandle det totale økonomiske grunnlaget for tarifforhandlingene ved å kreve en betydelig endring av pensjonsgrunnlaget. LOF § 5-4 regulerer offentligrettslige forhold og kan ikke gi grunnlag for individuelle rettigheter jf. Rt. 2011 s. 1161 avsnitt 43.

Det anføres at vilkårene i tvisteloven § 35-2 (1) bokstav a om at kravene bygger på vesentlig likt faktisk og rettslig grunnlag ikke er oppfylt. Dersom LOF kan gi grunnlag for individuelle krav vil det måtte vurderes for hver enkelt arbeidstaker om nattillegget er et fast tillegg eller "en varierende eller midlertidig del" av lønnen. Her vil det være store variasjoner. Enkelte arbeidstakere har stillinger som ikke er omfattet av nattarbeid, mens andre har en fast arbeidstidsordning som inkluderer nattarbeid etter faste skiftordninger. Mange har mellomordninger og for mange er det slik at de ut fra konkrete behov blir lenger om bord og da også har nattarbeid. Bestemmelsene i LOF § 5-4 annet ledd har til hensikt å gi forutsigbarhet for arbeidstakerne. De store variasjonene vil være avgjørende for subsumsjonen og dette viser at kravene ikke bygger på vesentlig likt faktisk og rettslig grunnlag. Tingretten har i sin kjennelse vært oppmerksom på dette spørsmålet og anser dette for å tale mot å akseptere et gruppesøksmål. Tingretten legger uriktig til grunn at når en dom antas å bli riktig for en dominerende del av gruppen, kan saksøkersiden fremme saken som én gruppe. Domsresultatet vil bli feil for en ikke ubetydelig del av gruppen. Når grunnlaget for kravet ikke er objektivt, skal det ifølge juridisk teori være vanskelig å nå frem med kravet om at likheten er til stede. Dommen vil være tvangsgrunnlag for alle medlemmene av gruppen, uavhengig av eventuelle forskjeller. Slik påstanden er formulert vil gruppens medlemmer også kunne fremme krav mot hver av de saksøkte uavhengig av hvor de har vært ansatt.

Gruppeprosess er heller ikke den beste behandlingsmåten jf. tvisteloven § 35-2 (1) bokstav c. En arbeidstaker kan ikke utlede individuelle rettigheter av lov om foretakspensjon jf. Rt. 2011 s. 1611. Et pilotsøksmål vil være godt egnet til avklare det helt sentrale spørsmålet i denne saken. Selv om saken fremmes som et innmeldingssøksmål vil de individuelle forskjellene være så store at et gruppesøksmål ikke vil være en hensiktsmessig behandlingsmåte. Det vises til forarbeidene, Ot.prp.nr. 51 (2004-2005) punkt 25.4.2, der det er gitt eksempler på tilfeller der gruppesøksmål kan være hensiktsmessig. Ingen av

eksempelene som nevnes der ligner på det kravet i denne saken. Selv om listen i forarbeidene ikke er uttømmende, er det sentrale at den viser til sakstyper der det er større grad av homogenitet enn i denne saken. Et hensyn bak reglene om gruppesøksmål er prosessøkonomi. Et søksmål med opptil 7 500 ansatte med en rekke variasjoner vil være en krevende og kostbar prosess. Et pilotsøksmål vil være å foretrekke og vil kunne avklare øvrige kravshaveres rettsspørsmål. Et av formålene med gruppeprosess er å få satt i gang prosesser om ellers ikke prosessbare krav. Tingretten har uriktig lagt til grunn at det gjennomsnittlig gjelder små verdier for den enkelte arbeidstaker. For arbeidstakere med fast rotasjonsordning og 30 års opptjeningstid vil kravet kunne være ca. kr. 567 000 kroner, mens det for en person som har arbeidet natt i ett år kan være ca. kr. 19 000.

Det kreves subsidiært at søksmålet må anlegges som et innmeldingssøksmål jf. tvisteloven § 35-6. Dette er hovedregelen og det er utmeldingssøksmål som må begrunnes særskilt. Tingrettens begrunnelse for å tillate utmeldingssøksmål er at det gjennomgående gjelder små verdier. I forarbeidene er det nevnt et eksempel der kravene gjelder verdier på ca. kr. 450. Her gjelder det betydelig større verdier for hver enkelt. Et utmeldingssøksmål gir ikke anledning til å dele kravshaverne opp i undergrupper jf. tvisteloven §§ 35-6 og 35-10 andre ledd. Uavhengig av om søksmålet fremmes som et påmeldings- eller utmeldingssøksmål må alle berørte varsles. Det nedlegges følgende påstand:

1. Prinsipalt:

Gruppesøksmålet avvises.

2. Subsidiært:

Gruppesøksmålet fremmes etter tvisteloven § 35-2, jf. § 35-6.

3. I begge tilfeller:

De ankende parter tilkjennes sakskostnader for tingretten og lagmannsretten.

Ankemotparten har i korthet anført følgende: Tingrettens kjennelse er korrekt. Når det gjelder påstandene om saksbehandlingsfeil vedrørende Transocean er denne reparert ved tingrettens kjennelse av 11.6.2013 og ankende part har ikke lenger reelt behov for å få avklart om det foreligger en saksbehandlingsfeil.

Vilkåret i tvisteloven § 35-2 (1) a om "samme eller vesentlig likt faktisk og rettslig grunnlag" er oppfylt. Det sentrale spørsmålet i saken er hvordan lønnsbegrepet skal forstås. Ankemotpartene er av den oppfatning at nattillegget er et fast skifttillegg som skal medregnes i pensjonsgrunnlaget. Dette må avgjøres på bakgrunn av tariffavtalene, rammeavtalene, pensjonsforsikringsavtalene og LOF § 5-4. Individuelle arbeidsavtaler er ikke relevante. Etteroppgjøret vil innebære individuelle forskjeller etter stilling og stillingskategori, men det stenger ikke for gruppesøksmål. De kollektive forholdene er helt dominerende i saken. Rt. 2011. s. 1611 er ikke relevant. Den gjaldt en annen problemstilling. Det vises til LB 2011-86979, der en argumentasjon om at LOF ikke kan gi grunnlag for individuelle rettigheter ble avvist. Nevnte Høyesterettsdom og dom fra

Borgating lagmannsrett må forstås slik at LOF § 5-4 er en relevant og tungtveiende rettskildefaktor for å fastsette innholdet i lønnsbegrepet. Kravet bygger på tolkning av avtaler og på LOF § 5-4. Det bestrides at saken ligger slik an at det foreligger betydelige individuelle forskjeller. Hovedspørsmålet er om skifttillegget er et fast eller variabelt tillegg som skal medregnes i pensjonsgrunnlaget. De faktiske sidene er like. Spørsmålet gjelder nattarbeid som utføres på norsk sokkel. Variasjoner i mengden nattarbeid er en del av etteroppgjøret som er aktuelt når det foreligger en dom i hovedsaken.

Gruppeprosess er den beste behandlingsmåten jf. tvisteloven § 35-2 (1) bokstav c. Det legges ikke opp til å utfordre dommen i Rt. 2011 s. 1161. Partene har et ulikt syn på om LOF § 5-4 er en relevant rettskildefaktor. Dette er imidlertid et materielt spørsmål, og ikke et spørsmål om vilkårene for å fremme et gruppesøksmål er oppfylt. Pilotsøksmål er uegnet da det forutsetter enighet fra Rederiforbundets bedrifter om at en eventuell dom skal legges til grunn på tariffområdet. Det har det ikke vært mulig å få til. 7 500 søksmål er ikke hensiktsmessig. Det er et stort antall personer som berøres, opptil 7 500. Det taler for gruppesøksmål. Det er kun de som har arbeidet natt som omfattes. Det foreligger ikke individuelle forskjeller med hensyn til hovedspørsmålet i saken. Det er enkelt å identifisere de aktuelle arbeidstakerne. Det er de som har arbeidet natt i de aktuelle bedriftene i den aktuelle tidsperioden. Arbeidstakerne vil bli varslet ved omtale på hjemmesider og brev til fagforeninger. Sakskostnadene antas å bli om omtrent samme nivå som ved et pilotsøksmål. Saken gjelder ikke store beløp for de fleste berørte. Regneeksemplene til ankende part er ikke dekkende. Blant annet tar eksemplene ikke høyde for foreldelsesreglene.

Det er hensiktsmessig at søksmålet fremmes som et utmeldingssøksmål uten registrering av gruppemedlemmer. Ankemotparten er enig i at de berørte skal varsles på forsvarlig måte slik at de får mulighet til å melde seg ut av gruppen. Fagforbundet Industri Energi er utpekt som grupperepresentant og har det formelle ansvaret for at dette blir gjennomført.

Det nedlegges slik påstand:

1. Anken forkastes.
2. Industri Energi og SAFE tilkjennes saksomkostninger for lagmannsretten med kr. 7.500,- hver (eks mva).

Lagmannsretten er kommet til at anken forkastes og viser til tingrettens begrunnelse som i det vesentlige tiltres. Når det gjelder spørsmålet om saksbehandlingfeil ved at Transocean er omfattet av tingrettens kjennelse, er dette en feil som er reparert ved tingrettens kjennelse av 11.6.2013.

Når det gjelder vilkårene i tvisteloven § 35-2 (1) bokstav a om vesentlig likt faktisk og rettslig grunnlag vil lagmannsretten tilføye at ankende parts anførsel om at LOF regulerer

et offentligrettslig forhold og ikke kan danne grunnlag for individuelle krav, ikke berører spørsmålet om vilkårene for gruppesøksmål er oppfylt. Dette kan eventuelt være et grunnlag for at saksøkerne ikke vil vinne frem materielt i hovedsaken. Lagmannsretten bemerker likevel at kravet er formulert slik at det primært bygger på avtalegrunnlag og saksøkerne anfører at LOF gir støtte for at nattarbeid skal inkluderes i pensjonsgrunnlaget.

Lagmannsretten er videre enig med ankemotparten i, at det sentrale spørsmålet i saken gjelder tolkning av standardavtaler og at saken derfor gjelder spørsmål som bygger på vesentlig likt rettslig grunnlag. Det faktiske grunnlaget er også i det vesentlige likt selv om arbeidstakerne har hatt ulike turnuser. Spørsmålet er fortsatt i hovedsak om nattarbeid skal medregnes eller ikke. Både de ulike avtalene og LOF bygger på et utgangspunkt om at nattarbeid godtgjøres etter en bestemt takst, så lenge det ikke er godtgjort med overtidsbetaling. Lagmannsretten oppfatter påstanden slik at arbeidstakerne, hvis de får medhold, ikke kan rette krav mot andre bedrifter enn der, de var ansatt. Uansett vil påstanden kunne presiseres og dette kan ikke ha betydning for om vilkårene for gruppesøksmål er oppfylt.

Lagmannsretten finner ikke at de ulike eksemplene fra lovforarbeidene tilsier at gruppesøksmål ikke er den beste behandlingsmåten jf. tvisteloven § 35-2 (1) bokstav c. Riktignok er det i forarbeidene ikke nevnt eksempler med direkte likhetspunkter til dette søksmålet. Men det vises til en rekke ulike situasjoner der det er stor grad av homogenitet i kravene. Ulike former for standardavtaler er nevnt. Ved standardavtaler vil det kunne være variasjoner med hensyn til hvilke opplysninger som er gitt muntlig og skriftlig i tillegg til standardsavtalen, og omstendighetene rundt avtaleinngåelsen vil variere. I denne saken synes det å foreligge en større grad av homogenitet enn det det i mange tilfeller vil gjøre ved inngåelse av standardavtaler. Det er eksempelvis ikke her spørsmål om å fortolke de enkelte avtalene på bakgrunn av omstendighetene ved avtaleinngåelsen. Det fremstår som at en objektiv tolking av avtalene vil være avgjørende, og ikke en subjektiv tolking. Slik sett synes saken velegnet for gruppesøksmål. Det er også mulig å opprette undergrupper jf. tvisteloven § 35-10 (2). Det taler ikke mot å akseptere et gruppesøksmål at det eventuelt i ettertid må beregnes for hver enkelt arbeidstaker hva vedkommende har krav på ut fra omfanget av nattarbeid som gir rett til pensjonsopptjening. Et pilotsøksmål vil ikke være like hensiktsmessig og avklarende i og med at ankende part anfører at det gjelder store individuelle forskjeller. Når det gjelder verdispørsmålet har lagmannsretten ikke grunnlag for fullt ut å kunne vurdere partenes ulike oppfatning av betydningen for de enkelte arbeidstakerne. Ankende parts anslag synes under enhver omstendighet å være for høyt ved at det ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til betydningen av foreldelsesreglene. Lagmannsretten legger til grunn at det i alle fall for et stort antall innenfor gruppen må antas å dreie seg om relativt små beløp som ikke vil være prosessbare.

Lagmannsretten finner også at vilkårene for å fremme søksmålet som et utmeldingssøksmål er oppfylt, jf. tvisteloven § 35-7. Det vises til det som er sagt om

verdien av kravene og at kravene ikke antas å kreve individuell behandling. Lagmannsretten kan heller ikke se at det medfører ekstraarbeid for ankende part at søksmålet fremmes som et utmeldingssøksmål. Tvisteloven § 35-10 (2) om undergrupper er ikke begrenset til å gjelde for påmeldingssøksmål.

Anken har ikke ført frem. Aankemotparten har krav på dekning av sine sakskostnader for lagmannsretten, jf. tvisteloven § 20-2 (1) og (2). Unntaksregelen i tvisteloven § 20-2 (3) kommer ikke til anvendelse. Ankemotparten har krevd kr. 7 500 i sakskostnader. Lagmannsretten finner at kostnadene har vært nødvendige og legger dette til grunn for kjennelsen, jf. tvisteloven § 20-5.

Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING

1. Anken forkastes.
2. Industri Energi og SAFE tilkjennes saksomkostninger for lagmannsretten med kr. 7 500 hver. Oppfyllelsesfristen er 2 -to- uker fra forkynnelsen av kjennelsen.

Torstein Frantzen

Jon Atle Njøs

Nina Cath Noss

Rett utskrift:

Line Liebrecht Steffensen

